

Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<http://www.historie-online.dk/temaer-9>)

HistorieLab (<http://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<http://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<http://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

🏠 (/) > Besættelsen (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen>) > Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Pibende hængsler

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/70-erindringsglimt-fra-russertiden-paa-bornholm>)

Mest læste artikler

Pibende hængsler

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 35

Del artikel: **f**

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>)

<https://twitter.com/home?status=Pibende hængsler - Socialdemokraterne og den tyske fascination under Besættelsen>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

<https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/pibende-haengsler>

Lige nu I dag 7 dage 28 dage

Bogstakken, uge 19, 2022

(<http://www.historie-online.dk/boger/bogstakken-7-7/bogstakken-uge-19-2022>)

Dronningen griber magten (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/royal-historie-adel-og-borger-landbrug-handvaerk-industri/dronningen-griber-magten>)

Bundet af kønnet (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/bundet-af-koennet>)

H.C. Andersens Hus (<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/hc-andersens-hus>)

Hitlers heste (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/hitlers-hete>)

Teatergrevens dagbøger (<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/teatergrevens-dagboeger>)

Arnold Peter Møller - Historiens Aktører nr. 69 (<http://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/historiens-aktoerer/arnold-peter-moeller-historiens-aktoerer-nr-69>)

Arne Hardis

Pibende hængsler – Socialdemokraterne og den tyske fascination under Besættelsen

Gyldendal 2022. 268 sider. 299,95 kr.

Hvor var kridtstregen?

Af Preben Etvil

Arne Hardis har skrevet en lille glimrende bog om de socialdemokrater, typisk unge og lidt venstreorienterede, der under den tyske fredsbesættelse af Danmark 1940-45, mistede deres politiske kompas, og røg på den forkerte side af kridtstregen i samarbejdspolitikken hellige navn. De gik galt i byen, da de under indtryk af at Tyskland ville blive den fremtidige styrende magt i Europa, lige så godt kunne underlægge sig de nye vilkår, og tilpasse Danmark og den danske fagbevægelse til de nye tider. Ikke fordi at de forestillede sig, at hverken Danmark eller fagbevægelsen skulle blive nazistisk, men netop for at sikre, at Danmark og fagbevægelsen fortsat kunne fastholde sin uafhængighed af Tyskland.

Bogen fortæller skæbnen for en række yngre socialdemokrater, der var samlet i forskellige studiekredse om det nye Europa under Tysklands forventede førerskab. Ud over at holde foredrag for hinanden, skrev flere fra gruppen i deres fælles tyskenlejlige tidsskrift Globus, hvortil selv statsminister Stauning også bidrog, og mange af dem deltog i studierejser til det nye Tyskland – finansieret af tyskerne.

Den lille kreds dyrkede utillsløret en fascination af det tyske, og den socialdemokratiske ungdomskreds var i høj grad inspireret af selveste Landsfader Stauning, der var statsminister frem til sin død i 1942, og som før krigslykken på Østfronten vendte talte varmt om samarbejdspolitikken.

Stauning var fascineret af den tyske økonomiske politik (planøkonomi), og så formentlig ingen anden udvej på krigen, end at Danmark på en eller anden måde ville blive indlemmet i et stortysk Europa. Som Stauning selv udtrykte det i en tale, han holdt i Studenterforeningen 8. marts 1941: "Denne Nyordning vil kræve Samarbejde inden for Europa, og Linien vil være den fra Tyskland kendte Planøkonomi, der sikkert rummer betydelige Fordele frem for den planløshed, som har været raadende hidtil som Bestandddel af det liberalistiske Samfund, der i udpræget grad bygger paa Egoismen – altsaa Erhvervs- og Samfundsegoisme" (p. 81).

I dag er stort set alle disse socialdemokratiske "overløbere" glemt af den store offentlighed. En af dem, der lige var inde at snuse omkring foredragsforeningen, luskede også lige så stille ud ad bagdøren - heldigvis i tide. Det var såmænd den senere statsminister Jens Otto Krag.

Mange fra kredsen, da de under krigen kom i bad standing, gik skridtet videre og blev nazister. Andre forsvarede sig både under og efter krigen med, at de bare havde fulgt den kurs, statsministeren havde udstukket til Danmarks bedste.

Hardis udtrykker det således: "Mens det parti, de isoleredes i, grundlæggende tænkte defensivt og hele tiden forsøgte at købe sig tid, var skikkelserne fra Globus-miljøet offensive. Deres hyppigt fremførte argument var, at de jo fulgte Staunings linje. Studenterforeningstalen fra marts 1941 blev den bibel, de henviste til i forsøget på at afvaske kættersens stempel" (p. 232)

Men lige lidt hjalp det.

De blev efter krigen smidt ud af partiet med fynd og klem. De var landet på den forkerte side af kridtstregen.

Det er imidlertid et faktum, at rigtig mange socialdemokrater i krigens første år dækkede sig ind under Staunings holdninger. Først efter dennes død tog partiledelsen (Partirådet) et opgør med de såkaldte afvigere. Dette har også efterfølgende fået både Socialdemokratiet og de socialdemokratiske historikere til at sno sig, for at få partihistorien til at se mere modstanderagtig ud, end virkeligheden måske tilsigtede.

Historien skrives som bekendt af sejrherrene, og Socialdemokratiet nåede i tide at få valgt den rigtige side i krigen: "Selvretfærdigheden er i slægt med den velkendte politisk/psykologiske mekanisme at rense sig for mistanke om manglende modstandskraft ved at udstøde de urene" (p. 237).

Hardis konstaterer tørt: "Det socialdemokratiske "retsovgørs" egentlige pris blev den selektive historieskrivning... De halvbagte sandheder, de ubekvemme omskrivninger, de diskrete fortrængninger og især den halvt mumlende, halvt forlegne håndtering af den aldrende Staunings rolle i hele historien. Dermed mistede man også en del af sin egen historieskrivning, i og med at man overgav sig til modstandersynspunktet" (p. 237).

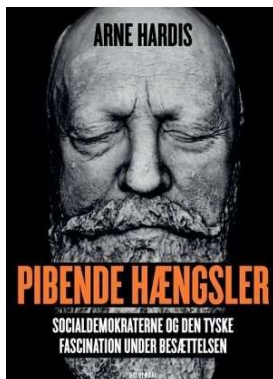
Som bekendt skrives historien om for hver generation af historikere. Derfor er det dejligt at se, at Arne Hardis, der dog ikke er historiker, tager fat på et ømt punkt i den socialdemokratiske historieskrivning. Man kan håbe på, at besættelsen i dag er kommet så langt væk i tid, at andre historikere vil tage Socialdemokratiets rolle under besættelsen op til et fornyet kritisk eftersyn.

Lad denne bog blive inspiration for andre historikere, der "tør" tage Socialdemokratiets egen selvforherligelse under besættelsen op til fornyet forskning på området.

Der er vistnok stadig flere sorte huller, der godt kunne trænge til en kritisk pen.

Med disse ord skal bogen anbefales på det varmeste.

[Historie-online.dk, den 11. maj 2022]

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/70-erindringsglimt-fra-russertiden-paa-bornholm>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

JANE HORNEY

DE UØNSKEDE

[<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/jane-horney>]
(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/de-uoenskede>)
(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/medaljens-bagside>)